

მეცემსი

№ 18

№ 18

1883—1906 წ.

30 სექტემბერი.

5983

ქიდეზ საქართველოს ეკლესიისად. *)

უკანასკნელი გამოცხადება უწმიდესი სინოდისაგან შესახებ დასავლეთის საქართველოს ეპარქიების გამოყოფისა, აგრეთვე იმერეთის, გურია სამეგრელოს და სუხუმის მღვდელთ-მთავრების სრული უფლებების აღდგენა რაღაცა 17 ოქტომბრის გამოცხადებულ კონსტიტუციას ემსგავსება. თვრამეტ იანვარს გარდაუწყვეტია სინოდს, რომ იმერეთის სამეგრელოს და სუხუმის ეპარქიები ცალკე დაიწყებენ ამ ეპარქიების მართვაგამგეობას და სამმართველოებს შეადგენენ სამი მღვდელი ეპისკოპოსისაგან არჩეულები და ამ სამმართველოებათ გადაეთდებიან ეხლანდელი საეპარქიო კანცელარები მოსამსახურეთა მიმართებითა. ცხრა თვე გადის ავტო და არავითარი განკარგულება არ არის გამოცხადებული ამ სამმართველოების მოსამსახურეთა შტატზე. მუქთად უნდა იმსახურონ ამ სამმართველოებში მოსამსახურებმა თუ იქნება რამე ჯამგირი დანიშნული და თუ იქნება რომელი წყაროდან? ამაზე არა იმის რა. როგორც ამბობენ ჯერეთ არავითარი უქსია არ არის მიღებული სინოდისაგან კანტორაშია. რაიცა შეეხება დედანება სემინარიელებისაგან წირვის წესის შესწავლას, ქადაგების წარმოთქმაში ქართულ ენაზე ვარჯიშობას და ქართული ეკლესიის სწავლებას ამ დაპირებას არავითარი შენიშვნელობა არ აქვს, ჩვენის აზრით. ამ საგნების შესახებ უფრო ბევრი არის აღთქმული რევიზორის ბირობოლსკისაგან და მოწონებული სინოდისაგან, მაგრამ სისრულეში არასოდეს არ მოყვანილა;

ესეები მხოლოდ იწერება ხოლმე ქალაღლზე თორემ საქით არასოდეს არ ასრულებულა. ალბათ დღესაც ასე იქნება...

უბრალო დაპირებით მხოლოდ ბეშვები შეიძლება კაცმა მოატყუოს და არა დიდები და მთელი საზოგადოება. სარწმუნოების საქმეს ჩვენში დიდი საფრთხე მოეღოს. მოგვსენებათ, რომ ჩვენი საზოგადოება მეტისმეტად შეუგნებელია სარწმუნოების საქმეში. უცხოეთში ქრისტიანობის სარწმუნოება მტკიცედ დამყარებულია ვინც ჩვენში. იქ ურწმუნოების მქადაგებელთ ნიადაგი არა აქვს. ჩვენში კი სულ უბრალო, უსწავლელი და უფიცი მქადაგებელი ჭკუაზე შეშლის თავის მამენელს. ამისთან მქადაგებლების წყალობით სამღვდელთების მდგომარეობა მეტისმეტად გაიწვავდა ასე, რომ ბევრია მზად დასტავოს მღვდლობა და სხვა მუშაობას მიჰყოს ხელი თავის სარჩენად. ამ შემთხვევაში საქმეს ვერც ექსარხოსები, ვერც ეპისკოპოსების უფლებების აღდგინება და ვერც ეპარქიის ცალკე სამმართველოები სამი მღვდლისაგან არჩეული ვერ დაეხმარებიან. საქირთა ძირითადი შეცვლა იმ წესწყობილებისა მწყემთა და სამწყსოთა შორის, რომელმანაც მიგვიყვანა ჩვენ დღევანდელ მდგომარეობამდისინ. საქირთა მალე მოიფიქროს სამღვდელთებამ და საზოგადოებამ სამღვდელი და საეკლესიო მოსამსახურეთა სამწყსოსაგან აღრჩევითი დანიშვნაზე და საზოგადოდ აღრჩევითი წესების შემოღებაზე ძველებურად. ასი წლის გამოცდილებამ დაგვარწმუნა, რომ დღეს ბიუროკრატიული წესწყობილება აღარ გამოადგება. კათოლიკე და სამოციქულო ეკლესია“-ს აღვიარებთ მართლა სიტყვით საქმით ჩვენ აღარა გვწამს კათოლიკე და სამოციქულო ეკლესია. ხიროტონის დროს საქირთად მიგა-

*) ახ. „მწვეში“ № 17, № 1906 წ.

საქართველოს
332 36308

ჩნიათ სამღვდელთმთავრო კანდიტატებს უთხრან მარტო სიტყვი: „ქრისტეს მიერ, ძმაო, ღვთისგან კურთხეული (ესა და ეს) სამწყსო გირჩეის ევისკოპოსადო და თანახმა ხართ თუ არა ემსახუროთ მასო? საქმით კი ისეთები ირჩევიან ხანდისხან, რომელნიც სამწყსოს მეტისმეტად სძულს. და მათი დანიშნვა მწყემსმთავრად ღვთის რისხვად მიჩანია. თუ გვსურს სამოციქულო ეკლესია აღვიაროთ მტკიცედ უნდა ვაღგოთ მოციქულების და მსოფლიო კრებათა კანონებს. მოტყუება კაცისა შეიძლება, მაგრამ ღვთისა—არასოდეს.

დ. ჯ. დამასაძე.

აღამიანის ნებისა ჭ სვინილისს თავისუფლება

ნება აღამიანისა ბუნებით თავისუფალია. თავისუფლად იბადებიან აღამიანის გონებაში აურაცხელნი ჰაზრები, რომელნიც თავისუფლად იხატებიან სიტყვიერად და ნივთიერად, ცხადდებიან გარეგნად სხვა-და სხვა გვარ მოქმედებათა სახით. სამწუხაროდ ეს მოქმედებანი წარმოადგენენ კეთილისა და ბოროტის შერევას, რადგანაც აღამიანი სკოდავს. აღამიანის ბუნების სიწმინდის დასაცველად შემოქმედისგან მიჩენილი არის ამავე ბუნებაში ზედა-მხედველად „სვინილისი“. იგი ამოწმებს, სდებს ბეჭედს ქებისას ანუ ძაგებისას აღამიანის კეთილ ანუ ბოროტ ყოველ აზრსა, სიტყვასა და მოქმედებასა. აქედან ცხადია, რომ ნების თავისუფლება მაშინ სდება თავის ღირსების ხარისხზე, რადგანაც ეს ნება ემორჩილება სვინილისსა, მის შემწეობით იმყოფება კეთილობაში და ერიდება ბოროტსა.—როდესაც ნება, დღე-ღეობით, ერიდება სვინილისის ხმასა, არ ისმენს მის ძაგებასა და შეუპოვრად ავად-ჰაზრობს, ბოროტ-მოქმედებს, მაშინ ნების თავისუფლება მიიღებს თვითნებობის თვისებასა, რომელიც წარმოადგენს ნების ბოროტად-ხმარებასა. ამისთანა ბოროტ ხმარება ნების სვინილისს აძალადებს, ავიწროვებს, ართმევს მას თავისუფლებას იქამდინ, რომ სვინილისი იხშობა, ვითომც ილაღება, იძინებს, აღარ იღებს ხმასა. მაშინ ნება მოქმედებს სრულიად თავგასულად. შედეგი ამ თავგასულებისა არის სიმრავლე საზიზღარათა ბიწიერებათა, რომელთაც მონად შეიქნება

მთლად აღამიანის ბუნება, ხოლო ეს მონად შედგენს მის საუკუნო უბედურებასა, მის სიკვდილსა, მაშინ, როდესაც შედეგი ნებისა და სვინილისის მოქმედებისა უნდა იყვეს სიცოცხლე და არა სიკვდილი. ამიტომ თავისუფლობა ნებისა და სვინილისისა მღვმარეობს, ცხადია, იმაში, რომ ნება იყვეს სასტიკი მსმენელი სვინილისის ხმისა და აღმასრულებელი მისი კეთილი რჩევისა, ხოლო სვინილისი უნდა იღებდეს ქების ანუ ძაგების ხმის უფლებით. ამ გზით აღამიანის ცხოვრება უნდა სუნნელმდგეს კეთილთა.

ვერავინ ვერ უარჰყოფს, რომ აღამიანი არის ორ-ბუნებითი, ხორციელ-სულიერი არსება, რომ მისნი მოთხოვნილებანიც არიან ორგვარნი: ხორციელნი და სულიერნი, ცხოვრებაც აღამიანისა არის ხორციელი და სულიერი. ხორციელი ცხოვრება უნდა იყვეს სულისთვის სასარგებლო და არა მავნებელი, ხორციელნი მოთხოვნილებანი ისე უნდა დაკმაყოფილოს აღამიანმა, რომ არა სკოდოს. საქმელ-სასმელის მიღება უნდა არ არის, ხოლო სინაობე, უზომოება არის ცოდვა. კეთილი, ტკბილი; საქმიანი საუბარი ცოდვა არ არის, ხოლო ავენობა, ლანძღვა-გინება, შფოთი და გაგულისება შეადგენენ ცოდვასა. სიკვდილი არ არის ცოდვა, ხოლო თავის მკვლელობა და კაცთა მკვლელობა წარმოადგენენ საზიზღარ ბიწიერებათა. მოგზაურობა საქმისთვის ანუ გასართობად არ არის ცოდვა, ხოლო ავაზაკობა და ცარცვა გზაზე არის ცოდვა. შეძინება ქაჩებისა შრომით და ოფლით არ არის ცოდვა, ხოლო შეძინება მისი მტაცებლობით, ქურდობით, მოტყუებით ან დამამლოთ არის ცოდვა. თვით სიმდიდრეც არ არის ცოდვა, თუ იგი არის სვინილისით მოპოვებული, თუ მისგან ენაწილება საწყალსა და გაჭირვებულსა, ხოლო სული მდიდრისა არ მიეცემა სიძუნუნსა. მოსვენება, სინარული, შეება შეშვენიან აღამიანის ბუნებასა, ხოლო ამათვის უნდა იყვეს ზომიერება, ადგილი და დრო. ეს მაგალითები საკმარისად უჩვენებენ აღამიანს, თუ როგორი ცნობა და შეხედულობა უნდა იქონიოს მან თვისი ხორციელი ცხოვრების შესახებ. ვინც იბელმდღენაწილებს ამ ცნობასა და შეხედულობითა მისი ცხოვრება იქნება მშვიდობიანი და ღირსეული. ეს არის ქვეყნიერი სასუფეველი ღვთისა, არის წინა—ნიშანი იმ ნეტარი უკვდავებისა, რომლისთვისაც აღამიანი არის გაჩენილი.

მეორეს მხრით, რა საბრალოა, მაგ., ცხოვრება ავახაისა, რომელშიაც სვინილისი დახშულია და იგი თვითნებობს! იგი თვითნებობით გაეარდნილია სასლობისა და საზოგადოებისგან, ტანტალებს ტყე-ღრეში, როგორც წყეული. მთლად ბუნება მისი მოკლეობა მიშისა და ძრწოლის ალითა. იგი არა გრძნობს თვის სიმბრატესა, არა გრძნობს, რომ მისგან დაწინაურებული ღრისება ადამიანის ბუნებისა და მის ცხოვრებისა. არა გრძნობს, ამიტომ რომ ბორბტად კერპობს. კერპობს, თუმცა დღისით და ღამითაც იგი მოკლებულია მოსვენებას: უბრალო ფხის ხმა, შრალი ხის ფოთოლთა აძრწუნებს და აშინებენ ამ უბედურსა. აშინებს მას ის აზრი, რომ არ ჩაგარდეს ქვეყნიერ მართლ-მსაჯულობის ხელში, სადაც მას მოელის ჯეროვანი დასჯა, ხოლო უშაღ-ლეს დასჯაზე, რომელიც ღვთისა ხელშია, იგი, როგორც სვინილისი დახშული, სრულიად არა ფიქრობს. ამგვარად თვითნებობა და სვინილისის დახშვა, რომლებსგანაც წარმოსდგებიან მრავალნი ბიჭიერები, უშაღებენ ადამიანსა დროებით და საუკუნო ტანჯვასა, იმ ტანჯვასა, რომელიც არ უნდა იყეს ხედრად ადამიანისა.

სინამდვილეა, რომ ადამიანის გონება სდგას წინამსვლელობის გზაზე და გმირულად აბიჯებს აქა-ბეგრად გაუფრთხილებს ამ გონებამ ადამიანის ხორციელი ცხოვრების მხარენი. მაგრამ ნუ დავივიწყებთ, რომ წინამსვლელობა შეშვენის როგორც გონებას, ისე ზნეობას ადამიანისას. ადამიანი არის გონიერი—ზნეობითი არსება, არის შვილი უკვაფე-ბისა. ეს უკვაფეობა არის შეგნებითი, გონიერ-ზნეობითი ცხოვრება, დაფუნებული არა ქვეყნიერ, არამედ ზეციერ, უმაღლეს ქვეშაობტებათა ზედა. მაგ. ოქრო—ვერცხლის, ხავერდისა და აბრეშუმის შემუშავება არის ნაყოფი ადამიანის გონების წინამსვლელობისა. მაგრამ ამათ ყოველთა მოპოვება, ამათი ტანთ-შემოსვა ვერ მიანიჭებენ ადამიანსა ნეტარ უკვაფეობასა. ამ უკვაფეობისთვის საჭიროა სამოსელი სულიერი, შექსოვილი ღვთაებრივი ქეშ-მარტებითა და კეთილ-ზნეობითა. ამიტომ გონების წინამსვლელობა მხოლოდ ქვეყნიერი ცხოვრების სასარგებლოდ არ არის ერთხმითი. თვით გონება ამ გვარ წინამსვლელობის წარმატებითა მეტად ილტაცე-ბულია. ხოლო სიმრავლეც ერისა ისე ეტრფილება ამ წარმატების ელვარებასა, როგორც ქეშმარტ

ბენდიერების საუნჯესა, როგორც პირველს და უკანასკნელ მიზანს თვის ცხოვრებისასა. გონების წინამსვლელობაში სიმრავლე ერისა ხედავს ხსნასა იმ ნადვლისაგან, რომლითაცა მოსილია ქვეყნიერი ცხოვრება ადამიანისა, და იმედულობს, რომ იგივე გონება ოდესმე გაულებს ადამიანს ქვეყნიერ სამო-თხესა...

ამ ცრუ იმედში, სხვათა შორის, არის მიზეზი იმისა, რომ ერის სიმრავლე დიდად ჩამორჩენილია ქეშმარტ წინამსვლელობასა როგორც გონების, ისე ზნეობის მხრივ. თანამედროვე შთამავლობა თანდათან უფრო მეტად იგიწყებს თვის წინაპართ სარწმუნოებასა და კეთილ-მსახურებასა. მათ უყვარ-დათ, მაგ., ტაძარი ღვთისა. პატის სცემდნენ მეტად-ად ძველებურ ტაძართა, რომელიც ესოდენ უფლებ-ბით დღესაც გვითმთებენ საქართველოს წარსულ-სულიერ ღირებუზე. ეს ნეტარ-ხსენებულნი წინა-პარნი წადილით და კეთილ-ნებობით ილტვიდნენ ტაძრად, მოპქონდათ აქ წვლილი თვისის შრომისა, როგორც ნიშანი ღვთისადმი მადლობისა, მოპქონ-დათ, იმავე დროს, ღვთის წინაშე თვისი სისხრული და მწუხარება და ნაცვლად იღებდნენ კურთხევასა, იმელსა და ნუგეშსა. ხოლო ესთა თანამედროვე შთამავლობასა საჭიროდ აღარ მიანჩია არც კურთხევა, არც იმედი, არც ნუგეში, ამიტომ და-კალიერდნენ ღვთის ტაძარნიცა, ღვთის მადლის საცავნი, მოაკლდათ მათ ჯეროვანი პატისციემა, შეიქმნენ იგინი მსხვერპლად შეურაცხებისა და ძარ-ცვა-აკლებისა. ვიდრემდის მოითმენ, უფლო, ამგვარ უსჯულოებასა?!.. ხოლო რაში და სად ეცმბს ეს საბრალო შთამავლობა იმედსა და ნუგეშსა, თვი-თონაც არ იცის...

ამე სამწუხაროა აწინდელი გონებით—ზნეობი-თი მდგომარეობა მრავალთა სამშობლოს შვილთა საჭიროა შევლა. ამიტომ გონება ადამიანისა უფრო ღირსეულ წინამსვლელობას გამოიჩენს, თუ უკან მიიხედავს, თვითონაც დაინახავს და სხვასაც უჩვენებს, ღრმად შეიგნებს და შეაგნებინებს, როგორ უგუ-ნურად და უსვინილისოდ დატოვებულია ადამიანის-გან დიდი საუნჯე, ზეცით მონიჭებული, — დატოვე-ბულია გზა ქრისტეს მიერ მაცხოვარებისა. წინ მსვლელობა გონებამ ამაზედ უნდა უთითოს როგორც თავის თავს, ისე სამშობლოს შვილთა, ხოლო ახალ შთამავლობას მიანიჭოს ღრმად შეგნებით ქრისტიან-

გარეკანის

ნული აღზრდა-განათლება: მხოლოდ აქ მოიპოვება მტკიცე და უტყუარი საშუალება ადამიანის გონებითა-ზნეობითი ამაღლებისა და მის ორ-ქვეყნიერ ქემშარტი ბედნიერებისა. ასრეთია ხმა თავისუფალი, მღვიძარე სვინიდისისა...

ა. ბალუკვა.

ნ ა მ უ ს ი.

როცა ღწერთმან შექმნა ყოველივე ხილული და უხილავი, როცა ღმერთმა შეამკო ეს დიდებული ქვეყანა უთვლი ცხოველებითა და სხვა-და-სხვა არსებებითა ბოლოს ყოველივე ეს გასაოცარი თვისი ქმნილება დაავიკრინა პირველი მამაკაცისა და დედა-კაცის გაჩენით, ხატებისა და მსგავსებისამებრ თვისისა. იგი ყოველთვის გვირგვინია მთელ ღვთის ქმნილებათა, მაგრამ თუ ეს ღვთის ხატება და მსგავსება კაცმა დაჰკარგა მაშინ იგი ყოველველურ ცხოველზე უარესია. როცა პირველთა კაცთა შესცოდეს ღმერთსა მისი მცნების დარღვევით ბევრი რამ უპირატესობა დაჰკარგა მან. მაგრამ კაცის დიდებულ სულიერ მღალ აზროვან აგებულებაში და მის სვინიდისის თავისუფლების რულიერ ტაძარში ღმერთმა შთაბეჭდა ნამუსი, რომელიც ამშვენებს და ამკობს ადამიანს. ამ ძვირფასი თვისებით, —ნამუსით აშკარად განსხვავდება კაცი ყოველ პირუტყვ ცხოველთაგან. ნამუსი ადამიანის მრავალ რთულ ცხოვრებაში ყველასათვის უსაქიროესი ღირსებაა, უმეტესად ქალთათვის. ხალხთა ისტორია აშკარად გვიმტკიცებს, რომ იქ, სადაც ცოტად თუ ბევრად განათლების შუქი სჩანდა ნამუსიც მტკიცე და პატივცემული იყო ყველასაგან.

დიდი ხანი არ არის მას აქეთ რაც ჩვენ ხალხში ნამუსის შებღალვა არა თუ საქმით, სიტყვის თქმითაც დიდ დანაშაულად ითვლებოდა და სასტიკად ისჯებოდა. თითქმის ყოველი სასიძო და სასძლო რა ხნისაც უნდა ყოფილიყვნენ ჯვარ დაუწყებულნი ნამუს დაცულნი იყვნენ. დიდი ხანი არ არის მას დროს აქეთ რაც ჩვენში თუთხმეტი და ოცი წლის ქალ-ვაჟნი ერთად თამაშობდნენ მინდორ-

ში, მაგრამ მათშორის და-ძმურ თვისების გარეშე არაფერი არა ხდებოდა-რა. აგრეთვე ცოლ-ქმართა შორის ძრიელ იშვიათი იყო ერთი ერთმანეთის დალატობა. მაგრამ ჩვენს დროში, სამუშაოდ, ყოველივე შეიცვალა. სადღაა ძველებური ნამუსი საზოგადოდ და განსაკუთრებით ქალთა შორის? ბევრს ამტკიცებენ, რომ გონებით განათლება და ზნეობით აღმატება ხალხთა სიჭარბით წინ მიდისო, მაგრამ ყოველივე ეს საეჭუა ჩვენთვის. თუ კარგად დაუკვირდებით ხალხის ცხოვრებას, თუ გინდ განათლებულ სახელწიფოებშიაც, სრულებით სხვას ვხედავთ ნამუსის შესახებ. რამდენად გონებითი განათლება წინ მიისწრაფის იმდენად, ჩვენის აზრით, ზნეობითი განათლება უკან იწევს. სად იყო, მაგალითებრ ძველ დროში ნატარიუსები და როგორი გზით ასრულებდნენ პირობებს? ნატარიუსების სიგელების და ოქმების მაგერ საქირო იყო ერთად ერთი ღვთი უღვაშისა. არ მომხდარა არსთადეს, რომ ეს ერთი ღვთი უღვაში არ გამოეყოლოს და არ დაეხსნას მოვალეს. დღეს რას ვხედავთ? სადღაა ნამუსი? ნატარიუსებისაგან შედგენილ სიგელებს რამდენიმე მოწმებით დამოწმებულს, უარს ეუბნებიან და ცრუფიცს მიიღებენ რამდენჯერმე, რომ შვი თეთრად დაამტკიცონ და თეთრი შავად! დიად, დაეცა ჩვენში ნამუსი—ეს ადამიანთა უპირველესი თვისება... აი-ღეთ ძველი დროის ახალ-გაზდა ქალიშვილები შემოსვლინი მორცხვობის შარავანდდით, თუ რამდენად მორიდებულნი იყვნენ თავიანთ საქმრობათან ისეთ საქციელს, რომელიც დღეს სასაირცხოთ კი-არა საქებრად მიჩნეულია!

დაიკარგა სანატრელი ქალწულებრივი წმიდა ჯეროვანი მორცხვობა, რომლისაგან გამოსკვიოდა ზნეობრივი სისპეტაკე და მღალი პატიოსნება. სწორეთ ეს ნამუსი, ეს მორცხვობა იყო მიზეზი გვირგვინოსანთა შორის ღვთის კავშირის დაცვისა და საწოლის შეუგინებლობისა. ძველი დროის ხალხში ცოლ-ქმრობის კავშირის მტკიცედ დაცვა ხშირად ან ნამუსის წყალობა იყო.

ვინ არის მიზეზი ქალთა ნამუსის დაცვისა ჩვენში? გაბედულად შეგვიძლია ბაალი დაესდეთ ახალ მოზარდ ქალთა ნამუსის დამიკრებისა იმ ბატონთ, არა მკითხვ ზნეობის მოქადაგეფა, რომეთაც არაფერი არა გაეგებათ-რა ზნეობისა. მაცხოვარმა ცხადთ და აშკარად ბრძანა თუ რის ღირსნი

არიან შემცდნენლი უმანკო არსებათა.
 დიღ, ბეგრად სჯობს ამისთანა მაცდურთა
 შეიბან წისკვილის ქვა და შთავარდენ უფსკრულსა
 ზღვისასა!..

ჩვენ წინ ვვიდევს ბებელის წიგნაკი, რომლის
 გადათარგმნისთვის დიდათ დამაშვარალა ვილაცა
 ლო—თიქ. აი რას ვკითხულობთ ამ წიგნში:

„ყველაზე უფრო მივნიბელია, როცა არ უქმან-
 ყოფილზე ბუნებას თვის უფლებებსა და მოთხოვ-
 ნილებებს. სქესობრივი დამოკიდებულება, სრულ
 სიმწიფის დროს, ისეთივე საჭიროა, როგორც სას-
 მელ-საქმელი, დასვენება და ძილი. როცა ადამიანი
 ბუნებრივ გზას ასცდება სქესობრივ მოთხოვნილება-
 თა დაქმანოფილებაში და არა-ბუნებრივ გზით მიდის,
 ამათ იგი თავის ჯანს არღვევს. მაგრამ ბუნებამ
 მარტო მამაკაცებს არ არგუნა ასეთი მოთხოვნიები?
 რისი ბრალია ასაკში მოსულ ქალების ასეთი ავად-
 მყოფობა, თუ არ იმისი, რომ მათ ვერ დაქმანოფი-
 ლეს დროზე სქესობრივი ლტოლივლება?“

„მამაკაცი ადივლად იქმანოფილებს სქესობრივ
 მოთხოვნილებას, მეტადრე მამინ, თუ იგი აღზრდით
 მორცხვი არაა. დედა-კაცისგან-კი ითხოვს სასტიკად
 დაიცვას თავისი უბოწოება და ძალიად ჩაჭკროს გა-
 დიციბული სქესობრივი ლტოლივლება, სანამ შემ-
 თხვევა არ გამოუფხვანის ქმარს, თორემ, წინააღმ-
 დევე შემთხვევაში, სამარცხვინო ბოძვე აკრავს მას,
 ზოზლით უტკერის. თუ ქმარი არ გამოჩნდა, თუ იგი
 უქმროდ ბერდება და „დახავსებული ქალწული“
 ხდება, რომელიც ყველაზე უბედური არსებაა ქვე-
 ყანაზე, რომელსაც ხშირად ყოვლად უღმერთოდ
 დასკინიან, როგორც მისი უფრო ბედნიერი ამხანა-
 გები, ისე მამაკაცები.—მისგან უფრო ითხოვენ
 სანოვებას და მოთმინებას; ანაირი ქალი
 ძველ ავეჯათ მიანიათ, საზოგადოებისთვის, ყოვლად
 გამოუსადეგარ ნივთად სახავენ მას.“

„სქესობრივ ლტოლივლებათა ძალით ჩაჭკობა
 იწვევს აუბრებელ მავნე შედეგს და ჰბადავს ისტე-
 რიკას, რომელიც ათასობით ჰგზავნის ხალხს შემ-
 ლილთა თავშესაფარებში. ლიუტერმა, რომელმაც
 თვის ხელუბრის უტვირობით ბევრი უბედურება მო-
 იტანა, სწორადვე გაიგო უქმარწინობისა და სქესობ-
 რივ ერთიანობის უარყოფის სრული მავნელობა.
 მიზეზი ისაა, რომ ადამიანის ბუნებაში იმთავითვე
 ღრმად ინერგება ბავშვების წარმოშობისადმი ლტოლ-

ვილება ისე, როგორც იგი მისწრაფვის საქმელ-
 სასმელისაკენ. ამისათვის ღმერთმა ადამიანის სხეულს
 მისცა სხვა-და-სხვა ორგანოები, ქურტლები, ნერვები
 და ყველაფერი, რაც საჭიროა ადამიანის სიცოცხ-
 ლისათვის. ვინც ამის წინააღმდეგია, ის ვერ იტყვე-
 ვანიერულად, ვინაიდან ამგვარი ქტვევა იმას მოასწა-
 ვებს, რომ ბუნებას უბრძანაო, აღარ იყვეს ბუნებად,
 ცეცხლს—აღარ ინთებოდეს, ადამიანს—არ სჭამოს
 არ სვას და არ დაიძინოს.“

ვერ გაიგეს კიდევ ჩვენმა ზოგიერთმა ქარაფშუტა
 მწერლებმა, რომ ჩვენი ვენახის ვაზი რუსეთის შიგა
 გუბერნიებში დარგული ნაყოფს არ მოიტანს. ვერ
 გაიგეს კიდევ, რომ მკენარებები თფილი ადგილები-
 დან ცივ ადგილებში ვადარგულნი არა თუ ნაყოფს
 იძლევიან, არამედ კიდევ ხმებიან. ვერ გაიგეს კიდევ
 დღემდისინ, რომ მარქსი, ბებელი და სხვანი როცა
 ხალხზე რამეს სწერენ და ცხოვრების გადასხვეფე-
 რებას ურჩევენ ამ მწერლებს ყოველთვის სახეში
 ჰქონდათ ის ხალხი რომელშიცა თვითონ სცხოვრე-
 ბენ და არა ქართველები, ავსტრალიელები ანუ
 ჩინელები. მწერლობის დროს მათ სახეში ჰქონდათ
 და აქეთ ადივლობითი მცხოვრებთა კუდი ჩვეულ-
 ბანი, რომლის მოშლასაც ურჩევენ საზოგადოებას.

დიდ უეცობას იჩენენ ჩვენი ზოგიერთი მწერ-
 ლები ამ შემთხვევაში. მათ ვერ დააჯერებთ, რომ
 მარქსის, ბებელის და სხვა მწერლების ნაწერები
 შეეცება მხოლოდ იმ ხალხთა, რომელთა შორის
 იგინი თვითონ სცხოვრებდენ და არა ქართველებსა,
 ჩინელებსა და ავსტრალიელებსა; მათთვის ეს ქადაგება
 გამოუღვევარია. მაგრამ ჩვენი ზოგიერთი მქადაგე-
 ბელნი თუთიყუშოვით უქადაგებენ ჩვენ ხალხს იმას
 რასაც უქადაგებენ გამოჩენილი მწერლები უტოფი-
 ების ხალხს. რა საჭიროა ქმარწინების უარყოფა იქ,
 სადაც ხალხქმარწინება მოხდება ერთ წელში მარტო
 ერთი და ორი შემთხვევა და ისიც მთელს გუბერ-
 ნიაში? რა საჭიროა ქმარწინების უარყოფა იქ,
 სადაც კოლ-ქმარნი ცხრა მეათედი ისე ტკილიდა
 და სიყვარულობით სცხოვრებენ როგორც ეს არის
 მთელს საქართველოში. განა ბებელი იმას დასწერდა
 ჩვენი ხალხისთვის რასაც სწერს პროტესტანტე-
 ბის შესახებ? ბებელმა იცის ჩვენებური კოლ-ქმართა
 მშვენიერი კავშირი და განწყობილება?

ბებელის ქადაგება ჩვენი ხალხისთვის ხომ სრუ-
 ლებით შესაბამისაა, მაგრამ ჩვენ არა გვეჯერა მისმა

ქადაგებამ ნიადაგი მოიპოვოს იმ ხალხშიაც, რომლისთვისაც სწერს იგი თავის წიგნებს.

მიკვირს და ფრიალ გასაკვირვალა ბებელის ასეთი მძიმე შეცდომა და ახალგაზდა ქალთა დამღუბველ ხრწნილების ნებართვის საუკეთესოდ ცნობა. ყოველი განათლებული და შეგნებული კაცისათვის, როგორც თვით ბებელიცა სწამდას, უნდა იყოს ოჯახთა ბედნიერების დაცვა და ადამიანთა ტანჯვა-სიმართლის შემცირება. დიად, ერთად ერთი უმაღლესი ადგილი ცხოვრების რიგში უქირავს ოჯახის ბედნიერებას. ამ ოჯახში იზრდება დედ-მამის სანუგეშოდ და გასახარებლად შვილები, ესენი უნდა აღზარდოს მან სასწავლებელში და შემდეგ დააქორწინოს ღვთის დადგენილ კანონით. ეს ასეა სწორედ, მაგრამ ესთქვათ ბებელის უნამუსო თავისუფლებამ ათის წლის ყმაწვილებს გაუქროლა თავში და თერთმეტ-თორმეტ წლიდან იწყეს ბუნების დაკმაყოფილება. მერე რა შედეგი მოყვება ამას, განა ამას ვერ მიხვდებით? ყმაწვილი ბავშვი თუთხმეტითეჭესმეტე წლისა განარყვინა და ჩაყრდა ხრწნილების გემოთა მორავში. შესაძლოა განა მან სძლიოს ამ ბუნებურ ცეცხლის დუდილს და არ აიცრუოს გულსწავლავდ? განა შეუძლია მას მოსწყდეს ტრფიალებისაგან ახალ-გაზდა ყმაწვილთა და გულსმოღვინება სწავლისა განადიეროს? აქეს ადგილი და დრო დაორსულებულ ქალიშვილებს სკოლაში განაგრძოს სწავლა? თუ ორსულობა არა და მაშინ უსათუოდ ბებელის მიერ განკიცხულ საქმეს უნდა მიჰყონ ხელი. ამას გარდა სწავლის საქმეს დიდად შეაფერხებს რადგან დღე-ღამე მათი გულის სატრფიალო საქმე იქნება მხოლოდ ბუნების ქვენა ბილწი მოთხოვნილების დაკმაყოფილება. როგორც უნდა ამართლონ მაინც ვერ აიცდენს ამ მხრივ უგულისხმოების დაღს ბ. ბებელი, რომ დიდი შეცდომა მოუვიდა და ესრეთი მისი ქადაგება დიდ ვნების მომტანი იქნება ადამიანებისთვის.

ჩი საკვირველებავ! რა დიდი ნახტომია განათლების მაღალ-კიბიდან ქვესკნელის უძირო ბნელი-სკენ!.. მაგრამ არ არის სირცხვილი, რადგან ანარხია დღესაწაწალობის ბნელეთის სამეფოში, როგორც უარის მყოფელი ყოველი გვარ სულიერი ზესისთა კაცობის შემცველდ პირობებისა და ვაგველურებისკენ მოტრფიალევ, ვითარცა უცნობი ღვთისა, უცნობი ეკკლესიისა, უცნობი დედისა, მამისა, ძმისა, დისა

და სჯულისა, რომლითა უნდა განიხრწნას მაღალიდგა გონიერებისა და შეუფრთდეს პირუტყვის. გვისხენ, ღმერთო, ასეთი მგელ-კაცების მოძღვრობისაგან, რომელნიც ძირს უთხრიან უკვადების რწმენას.

ბებელს როგორც საღმრთო წერილის უფიქს ეკკლესიური კანონები ქორწინების შესახებ მიანიასსტეტილი ცოლთათვის. ის ამაოდ ფიქრობს, რომ საღმრთო წერილის და ეკკლესიის კანონებით ცოლი ქრმის წინაშე არის მონა მოსამსახურე და არა თანასწორი. საღმრთო წერილი და ეკკლესიური კანონები კი სულ სხვას გვაწავებს. „ქმართ გიყვარდენ ცოლნი თვისნი, ვითარცა ქრისტემან შეიყვარა ეკკლესია და თავი თვისი მისცა მისთვის“.

„ესრეთ ჯერ არის ქმართა ცოლთა თვისთა სიყვარული, ვითარცა ხორცთა თვისთა, რამეთუ რომელსა უყვარდეს ცოლი თვისი თავი თვისი უყვარს. ამისათვის დაუტევოს კაცმან მამა თვისი და დედა თვისი და შეუფრთდეს ცოლსა თვისსა, და იუწყნენ ორნივე იგინი ერთხორც“.

„გარნა თქვენცა კაცად კაცადმან თვისი ცოლი ვგრედ შეიყვარეთ, ვითარცა თავი თვისი“.

ბებელს უნახავს უგულუო და უგრძობელი ნემგეთა შორის ქრმები, რომელნიც მხეტურად მოპყრობიან თავიანთ ცოლებს და აქედამ გამოყავს, რომ ეკკლესიური კანონებით ცოლებს მონებად ყავთ მიციმული ქრმებს! ამისათვის ურჩევს ქალებს ერთად პროლეტარებთან იბრძოლონ ბურჟუაზიასა და ქრმების წინააღმდეგ და ქრმების უფლებიდან თავი განთავისუფლონ!.. ურჩევს მათ, რომ ქქესობრივი მოთხოვნილენ უქრმოდაც შეუძლიათ დაიკმაყოფილონ!.. ამისთანა გარყვნილი ცხოვრებით ბებელი მათ ჯანმრთელობას უქადის!..

ვერც ბებელი და არც ერთ ფილოსოფოსის გონება ვერ მიხვდება და ვერ გამოჩნახავს ისეთ გუმანიურ სწავლას, რომელსაც იძლევა საღმრთო წერილი ცოლქმართა კავშირზე და მათის ურთიერთშორის დამოკიდებულებისა. თუ ამას არ ისმენენ და არ ასრულებენ დამნაშავენი არიან თვით ისინი და არა ეკკლესიური კანონები.

ადამიანი, რაც გინდა მაღალი ნასწავლი იყოს მაინც თან სდევს მას ცოლთა და სიბნელე. რამდენად განვითარებულია მეცნიერებაში კაცი, ეგადუნად სიბნელეცა მისი საშიშარია და დიდ ვნებს

მოუტანს საზოგადოებას, ვითარცა გამოჩენილი პირი ვითომდა ნდობისა და ყურადღების ღირსად ცნობილი. ჭიმვორებთ კთომა და სიბნელე მარადის სდევს ადამიანს და აი სწორედ ასეთი სიბნელის წამის დროს გადადგა ფეხი საცოტურების ხრამში ბრძენმა ბებელმა და ისახელა თავი არა წმინდების მორევში და მიიწვია ახალგაზდები განსახრწნელ საუქმებოდ ძმაო, მოდი და მე გიჩვენებ 60—70—80 წლის ქალმოლოზნათა და ბერკებით, არა თუ ერთსა და ორსა, არამედ ასაც და ჯერ კიდევ სიმორთულით სავსეთა. აგრეთვე მიგაითითებ იმ სანატრელ ნამუსის შემნახველ ქალწულად მყოფთ 20—30 წლის გაუთხოვარ ქალიშვილებზე, რომელნიც ყოვლადვე მრთელ სხეულით უნებელ არიან და შენ იტყვი თუ ახალგაზდობამ სქესობრივ მოთხოვნილობა არ დაიკმაყოფილა დასნეულდებიანო! დიდათ სცდებით. ოც-ოცდახუთ წლამდე ქალიშვილების თავის დაცვა უმინშენვლიდა და ავთ-მყოფობისათვის. რისი ბრალია, ამბობს ბებელი, ასაკში მოსულ ქალების ასეთი ავად-მყოფობა, თუ არ იმი-სი, რომ მათ ვერ დააკმაყოფილეს დროზე სქესობრივ ლტოლივლება? მეც დაგვითხებები: რისი ბრალია დროზე დაკმაყოფილებულ ქალების ასეთივე ავად-მყოფობა, თუ არ იმისი, რომ ეგ სხვა მიზეზის ბრალია. ასეთი ახირებული საბუთის წამოყენება სწორედ სასაცილოა და უფრო სამწუხარო. ჭემბარიტად თქმულა: „ვაი კაცის მის, რომლისაცან შოგი-ჯეს სატოურა“.

ადამიანში ვხედავთ სულის სამს უმთავრეს ძალას, რომელ არს: ნება, გონაერება და უფლება. პირველი მარადის მოზოვნელია გინა მსურველი რამესა. მეორე-ვი განსჯელი და განჩინველი კეთილისა და ბოროტისა და მისამე აღმარულდებელი. ე. ი. ხელმწიფება აქვს ქმნად რაიცა უნდეს გინა კეთილ გინა ბოროტი. ამ სამ ძალთა თითოეულის პიროვნული დანიშნულება ადამიანთა უყალობა ბედნიერების დასაცველად ბებელის სწავლაში ნათელ გაზზე არაა დაყენებული, არამედ მხოლოდ ნებას ეთოზობა ადგილი და დანარჩენი ორი უპირატესნი უღარცისა მიმართ დამონებულ არიან, მიუხედავად შედევისა თუ რა ზიანი მოაქვს ნების მიყოლით სურვილთა დაკმაყოფილებას, რომლის გამო დაპაჯრვენი კაცობრივ გონიერებითი სიმაღლეს და დაქვემდებარებიან საზოგადო სიგლახე-სიბოროტეს

მხეცურ თვისებით. თუ ასე ნების მიყოლით ბუნებურ უფლებათა დაკმაყოფილება უსათუო ჭემბარიტება გინა მოვალეობაა, მაშ რად ვიჭირვით ზნეობის გაკეთილშობილებანდ?! მხოლოდ თვით ჩვენმა ნებამ გვასწავლოს რაიცა სურდეს და ჩვენცა უჭირველად ვსვათ სასმელი უწესობისა, სიბოროტისა და უნაქუსობისა.

არც ის შემძლია დავიჯერო, რომ ბებელის ნაჩვენები და შენდობილი გზით გათხოვებამდე ყმაწვილებთან მოტრიალილ ქალიშვილები იქმნენ ღირსი დედები და ნამდილ ქმრებთან იქონიონ სრული სიყვარულობითი შეთვისება. ეს ყოვლად შეუძლებელია ასეთი პირებიდან, რომ უწმიდესი კავში ცოლ-ქმრობისა და ცულ იქმნეს. მაშ რა ნაყოფი მოუტანეთ თქვენ კაცობრიობას ცხოვრების აღსასუბუქებლად? რით გააბედნიერეთ ქალიშვილები და რა სუფილა—ნუგეში მიანიჭეთ ოჯახის კეთილდღეობას? ჩემის აზრით, მხოლოდ ის რომ გააპირუტყვეთ და სასჯელი გაუარკვეოთ.

ბებელი ამბობს, რომ ადამიანისათვის ისეთივე საჭიროა სქესობრივი მოთხოვნილების დაკმაყოფილება როგორც საჭმელი და ძილია. ესეთი შეხედულება სქესობრივი მოთხოვნილებაზე ერთობ ვიწროა. ამ ორ საგანთა ურთიერთ შედარებაში დიდი ნახტომია. სად უპირობა—უქმელობა და სად უყმალობა—ქალწულება! უპირობად ადამიანი ვერ იცოცხლებს, ხოლო სქესობრივ მოთხოვნილების უარის მყოფელნი უვნებელად სძლებენ მრავალ წელს მათზე ვინც ადრე იწყო სქესობრივი მოთხოვნილების დაკმაყოფილება. პურის მოთხოვნილება თანაწარუვალი კანონია ადამიანის სიცოცხლისათვის, ხოლო სქესობრივ მოთხოვნილება თუმცა ბუნებურია, მაგრამ თანაწარუვალი როდია იგი, არამედ ნებლობითა და ამ ნებლობის განმეორებით ჩვეულებად განმტკიცებული შემდეგ იღებს მიმზოველობითის ხასიათს და დაიუფლებს ადამიანს ხან ნებისთ და ხან უნებლიეთცა და ამას შინა უძლებად განხრწნილი სუნავი სული ისე უძლურდება კაცობრივ სიმტკიცით, რომ იგი არა ღირს-არს კაცად წოდებისა, არამედ ყურ მოკრილი მონაა ბინძურ თვისებისა. არაწმიდება სულის მძიმე სნეულებაა და მის შინა უძლებად მიდევნება შეაფერხებს კაცში ყოველგვარ საქმიანობას და მიუღებს კეთილშობილურ ანუ ზესთა ღვთაებურ მისწრაფებას და ცხოვე-

გაერქვენი

რების ნიდაგი მის შორის კარგავს ადამიანურ პატიოსნებას, სინიღისს, ნამუსს და საღმრთო ხატებას.

ბებელის მოძღვრებით გათამამებულნი ქალიშვილნი ვიდრე მომწიფებამდინაც მოისურვებენ, აღრე ასაკობიდან ბილწებაში ცურვას და რასაკვირველია, ავტორი იქნება მათი სიცოცხლის დამჩავგრელიც, და ჯანმრთელობის დამრღვევიც; მით რომ საზოგადოდ გამოცდილების სკოლამ დაამტკიცა, რომ ვინც აღრე გათხოვდა ყველა მსხვერპლი შეიქმნა მძიმე სნეულობისა. ბებელის მოძღვრება, როგორც ზნეობრივად სულიერი სენია სულისა, ავრთვე არა ნაკლებ ფიზიკურადაც სიცოცხლის მავნებელია. ყოველი განათლებული და შეგნებული ექიმი ამტკიცებს ამას და ურჩევს ყოველთვის ზომიერობას სქესობრივ მოთხოვილებათა დაკმაყოფილებაში, როგორც ქალს ისე კაცს...

შემოუსაზღვრელი თავისუფლება მხოლოდ საღმრთო ბუნების უფულოდეს და უმწვერვალეს უფნებლობის საზომია და არა ჩვენი. ჩვენ-კი ადამიანნი, რაც უნდა უფნებლობის საზომში ვიყოთ და რაც გინდ განათლებული შევიქმნეთ მაინც შემოუსაზღვრელად თავისუფლების მიხედობა დიდი მავნებელია და საშიშარი მოხრებლი იქნება რომელიც დაქცევს ჩვენს წეს-რიგით შენებულს. ღვთის საქმე ქმნულებათა შორის, რასაც ჩვენი თვალი და გონება განიციდის, კაცი უმაღლესი გვირგვინა ღვთისათვის, რომელსაც აქვს დამოკიდებულება გონიერებით ღვთისაგან, რომელიც არის უწმიდესი არსება, უმაღლესი სიბრძნე და ქეშმარიტეა. მაშ ჩვენი კავშირიც ღვთისადმი შესაერთებელი და ჩვენი ბრძნული გონების უმთავრესი საქმე ყოფილა სიწმიდე და ქეშმარიტება.—სიწმიდე ორ-ხარისხიანია და ორივე ღვთის სადიდებელია. პირველი უქორწინებლობით აღრჩევა სრულიად შეუღინებლად მომთმენელთათვის, ხოლო მეორე ქორწინებულთა თანადაცვა-კავშირისა გაუცემლობით—საწოლ შეუგინებლობით. აი საზღვარი სქესობრივი სიწმიდისა და არა პირუტყველი ნებაბრთვა ურთიერთ განრყენილ საძაგელ შერყენით.

შემოუსაზღვრელად სქესობრივი თავისუფლება, როგორც შინაგან კაცისათვის მძიმე საპყრობილეა, ეგრეთ და უმეტეს გარეგან კაცისათვისაც ცხოვრების აღმაოხრებელ—უწეს-რიგოდ გასაპირუტყვებელ მიმართულებაა. ნუ შემოსაზღვრავ ბაღნების თავი-

სუფლებას შენს ოჯახში და ნახავ მის საქებად შედეგს!.. ისრედ, ჩვენი ნდობა—სურვილი ბუნების თვალთმაქციობის წინაშე ბავშვია ცელქი, გატაცებული ხორციელ ანდამატით, და თუ არ შემოისახლვრა სენიღისის სამსაჯულო გარეგან კანონითაც, მაშინ დავედიგება ისევ ის უძველესი განრყენილ და საშიზღარი ხანა.

ასულნი ღვთისანო! რაძეს ჩემი თქვენთანაშ ხორციელად სრულიად არაფერი. მხოლოდ სულიერად თქვენი ერთგულება—თქვენი ორთავ სოფლის ბედნიერება; გაუთხოვართათვის სანატრელ უბიწოდ ქორწინება, ხოლო ქორწინებულთათვის კავშირის მაღალ პატიოსნებით დაცვა. კურთხეულ იყოს მაღლის ძლიერებით თქვენი სიწმიდის ხარისხი, თქვენი საოჯახო სხივ-მგენელი ნათელი. „სული წმიდა მოვიდეს თქვენზედა და ძალი მაღლისა გვარყიდეს“. თქვენ...
„ეკრძაებოდეთ უკვე ვითარ განკრძალულად ხვალთ. ნუ ვითარცა უგნურნი, არამედ ვითარცა ბრძენნი“... გამოუტყდიდთ ჟამთა, რამეთუ ღღნი ბოროტნი არიან“.

აღუქსი ბერა.

მისნიერ კაცთა გონების საღარკლან.

გულ წრფელობა დედაა სიმართლისა და შინაშინი პატიოსანის კაცისა.

გონება იტანს უბედურებას, ვაჟ-კაცი გულდაგულ წინ უდვას, მოთმინება და სარწმუნოება კი სძლევს ხოლმე.

კვიანი კაცები არა თქმას რჩეობენ, როცა სულელნი ლაქლაქობენ.

პატიოსანი იგია, ვინც იმოდენა სიკეთესა იქმს, რამდენიც შეუძლია.

ყოველს შენს მოქმედებასა და საქმეში წამიძღვარე ისეთი წესი, რომ საზოგადოდ ყველასათვის წესად დასადები იყოს.

ასლად გაქცევა—ეგვც ერთი ხერხია გამარჯვებისა.

წყენა და ბოროტი დაივიწყე, ხოლო სიკეთეს-
კი ნუ დაივიწყებ ნურას დროს.

დიდ-სულოვანი უტკივარი იქნებოდა, რომ სხ-
ვის გულშემატკივარი არ იყოს და არ იტანჯებოდეს.

ერთი ფარულად ჩამოვარდნილი ცრემლი უფ-
რო გულშემატკივარია, ვიდრე აშკარად მთელი ნა-
კადული ცრემლთა. მღუმარება და მწუხარება უფ-
რო გატკენს გულს.

თუ აღამიანსა ჰსურს, რომ მისი ცხოვრება
ისეთი იყოს, როგორც კაცს ეკადრება, არც ბევრის
იმედი უნდა ჰქონდეს და არც არაფერზე სასოება
წარიკვეთოს.

ძალა მართო სათნოებას უნდა ეკუთნოდეს.

ნდობა, თუ ერთხელ დაიკარგა, აღარ მობ-
რუნდება ხოლმე.

ორი ჯურისკაცია, რომელსაც საქმის კეთება
არ შეუძლია: ერთი გულ-სწრაფი და მეორე მშინშარა.
პირველი ხელს ჰკიდებს საქმესა წინასწარ-მოუფიქ-
რებლად, მეორე ფიქრობს მაშინ, როცა საქმეს
შედგამა უნდა.

მართო იგი სთელის ყველას ბოროტად, ვინც
თვითონ ბოროტია.

ქალმა რო იცოდეს რა ძლიერი ფარ-ხმალია
მისთვის სიმშვიდე და სიწყნარე, სხვა ფარ-ხმალს
თავის ღღერში აღარ იხმარა.

ქუა ფუქცება მართობაში, სათნოება-წუთი-
სოფელში და გული—ცუდს საზოგადოებაში.

წარული და მომავალი აშუქებს მხოლოდ
დიდ-ბუნებთან კაცთა, სწორედ ისე, როგორც ამო-
ბავალი და ჩამავალი მზე სხვისა ჰუენს მხოლოდ
მთის წვერთა.

ქეშმარიტი დიდებულება აღამიანისა სხვის
აღმადბლებას არ საქიროებს.

უბედურება მხდალსა ჰგავს: იგი იმას გამოე-

კიდება, ვინც უფროთხის და ვინც კი გულ-და-გულ
დაუხედება, მას გაექცევა ხოლმე.

მართლა ღონიერი კაცი იგია, ვინც უბედურე-
ბის ატანა იცის.

სიბერის დროს იმას მოიმიკიან ხოლმე, რასაც
პირველ ხანებში სთესენ.

მფლანგავი კაცი მონაა, გამფრთხილებელი-კი
—ბატონი.

არა წმიდა სეინდისი ღონინაიკ ჯოჯოხეთსა
ჰპოულობს.

ქეშმარიტი სულ-გრძელობა მაშინ არის, როცა
კაცი თვითონ იკლებს, რომ სხვას შეეწიოს.

ახალი ამბები და შენიშვნები.

* * ქუთაისში უკვე მოქმედებს სამხედრო—
საველე სასამართლო, რომელმაც წარსულ შაბათს
განიხილა ს. ფარცხანაყანევის მცოვრებლების
ძმათა ფსაკაძეების საქმე. ამთ ებრაელის გაძარცვა
ბრალდებოდათ. სამხჯავრომ ფსაკაძეებს სიკვდი-
ლით დასჯა ვადაუწყებია ჩამოხრჩობით და რადგან
ქუთაისში ჯალათი არ აღმოჩნდა, ჩამოხრჩობა
დახვრეტით შეუცვალეს. ვადაუწყებელია ორშა-
ბათს დილას იქმნა სისრულეში მოყვანილი, ფსა-
კაძეების გარდა ექვსი კაცთა მიცემული სამარ-
თალში.

სამხედრო—საველე სასამართლოს ზუგდიდ-
შიაც დაუწყია მოქმედება და რამდენიმე კაცი
კიდევაც გაუსამართლებიათ და სიკვდილით დასჯა
გადაუწყებიათ. ბათუმში ერთი შემთხვევა სიკვ-
დილით დასჯისა იყო და უკანასკნელ ღღერებში
სასამართლოს გაუსამართლებია მკურნალი, რო-
მელსაც კაცის გაძარცვა და საათის წართმევა
თურმე ბრალდებოდა ქუჩაში. მკურნალისთვის
სასამართლოს სიკვდილით დასჯა გადაუწყებია.

* * როგორც გაზ. „რუსკოე სლოვო“-ს
გაუგია, მმართველ წრეებში გადაუწყებიათ და-

ნიშნა ახლო მომავალში კომისიისა, რომელმაც უნდა განიხილოს საკითხი „ნოროდცების“ დამწევიდებისა და განაპირა ქვეყნების მოწყობის შესახებ. როგორც ვაზეთს ვაუგია, ამ კომისიის თავმჯდომარედ ფინლიანდიის გენერალ გუბერნატორს გერარდს ასახელდებენ.

* * * ხმა დადის, რომ, რადგანაც პეტერბურგსა და მოსკოვში სამშვიდ დამყარდა და მომავალშიაც არავითარი არეულობა მოსალოდნელი აღარ არის, მინისტრთა საბჭომ ამ ქალაქებში განსაკუთრებულ წესების ახსნა გადაუწყვეტია.

* * * როგორც პეტერბურგიდან გვატყობინებენ, უმაღლეს მთავრობას მოწერილობა გამოუგზავნია ადგილობრივ მთავრობისთვის, სადაც იყოს და არ იყოს მოსძებნეთ და დააბატიმრეთო სახელმწიფო სათათბიროს დეპუტატი ისილორე რამიშვილი. რამიშვილისთვის ციშიბირში გადასახლება გადაუწყვეტიათ.

* * * რუსკოვ სლოვოკ“-ს სიტყვით, დაბეჯითებით ირწმუნებინან, რომ არჩევნები ახალ სათათბიროში 1907 წ. პირველ იანვრისთვის არის დანიშნულიო. ამასთანავე იმასაც ამბობენ, რომ განაპირა ქვეყნებისთვის განსაკუთრებული ვადა არ დაინიშნებაო.

* * * სრულიად რუსეთის აკადემიურ კავშირის დროებით ბიურომ გამოსცა წესდების პროექტი ამ პროექტით კავშირის ერთადერთი მიზანი არის წმინდა მეცნიერების სამსახური. წევრებად ყოფნა შეუძლია ყოფილ სტუდენტს განურჩევლად მიმართულებისა. პოლიტიკური ბრძოლა უმაღლეს სასწავლებელში შეუძლებლად არის ცნობილი; სტუდენტობას, როგორც კორპორაციას, არ შეუძლია პოლიტიკური რუზოლიუციები დაადგინოს; შეუძლებელია აგრეთვე პოლიტიკური გაფიცვები, ბოიკოტი და პოლიტიკური კრებები უმაღლეს სასწავლებლებში. კრონშტადტის ნავთსადგურის საგანგებო სამართალში შიკვეთილი არიან კონტრ-ადმირალი ნებოგატოვი, პირველ რანგის კაპიტანები სმირნოვი, გრიგორიევი და ლიშინო, მეორე რანგის კაპიტანი შვედ და ნაწილი მატროსებისა.

* * * 25 სექტემბერს აღმოაჩინეს, რომ ქუროდებს გაუტეხიათ მეტეხის ციხის ეკლესია და გაუტეხიათ ძვირფასი ნივთიულობა და ფული. რამდენი წლის ქუროდებმა და როგორ მოხდა ციხეში ეკლესიის გატეხა, არ იციან.

* * * ქუთაისის სასწავლებლებში სწავლა განაშლდა. დიდი უმრავლესობა, უადგილობისა გამო, სასწავლებლის გარეშე დარჩა. იმედი იმისა, რომ სწავლა წრეულს წესიერად წავა, ჯერ-ჯერობით არა მართლდება, ჯერ ორი კვირა არ გასულა სწავლის დაწყების შემდეგ და ზოგ სასწავლებელს უკვე მოხდა შეტაცება მოსწავლეთა და მასწავლებელთა შორის. სხვათა შორის, კლასიკურ გიმნაზიის მოსწავლეებმა მოითხოვეს ლათინურ გაკვეთილების შემცირება, რაც ოლქის მზრუნველს არ შეუწყნარებია. რამდენიმე ინციდენტი მოხდა რეალურ სასწავლებელშიაც.

* * * თანახმად სამხედრო-საველე სასამართლოს გარდაწყვეტილებისა სიკვდილით დასაჯეს იობიძე, ბრიძელაძე და ტურაბელაძე, რომელთაც ვაჭრების გაცარცვა დაბრალდათ.

* * * ამ უკანასკნელ დღეებში პეტერბურგში განეწილა ერთი საკვირველი ავტომობილი, რომელიც სხვა და სხვა დროს მოველინება ხოლმე პეტერბურგს, სტრეზში დაქორღობს და აუარებს პროკლამაციებს აფრცელებს. ამ საკვირველ ავტომობილს ფეხზე დაუყენებია პეტერბურგის მიეული პოლიცია, რომელსაც აქამდის ვერ შეუპყრია ეს ავტომობილი.

* * * რამდენა მკვლელთა მოხდა 1905 წლის თებერვლიდან 1906 წლის მასამდე. „ნარ. და სგ.“ შეუკრებია ცნობები იმის შესახებ, თუ 15-16 თვის განმავლობაში რამდენი მკვლელია მოხდა რუსეთში. მოუკლავთ და მძიმეთ დაუჭრიათ 34 გენერალ-გუბერნატორი და გრადოიჩალინიკი: პერილიციებისტრები და მათი თანაშემწენი—138, ისპრავნიკები, ბოქაულები და უზნის ზედამხედველები—204, პოლიციელები—206. ურიალნიკები და სტრაენიკები—184, ეანდარმის ოფიცრები—17, ეანდარმის სალდათები—51, სიიღულო პოლიციის აგენტები—56, აფიცრები—61, ჯარის-კაცები—164, სამოქალაქო დაწესებულებებში მოსამსახურენი—78, სასულიერო წოდების პირნი—31, სოფლის ადმინისტრაციიდან—20, მემამულენი—49, მექარხნენები—64, ბანკირები და მსხვილი ვაჭრები—64, სულ მოკლული და დაჭრილი 1,421. თქმა არ უნდა, ეს ნახევარიც არ არის იმისი, რამდენი მკვლელთადაც ამ ორი წლის განმავლობაში მოხდა რუსეთში.

* * * 25 სექტემბერს ბრესტის პოლიკის გენერალ ლუმბაძეს, რომელიც პოლიკის ყაზარმაში მიდიოდა, ყუმბარა ესროლეს და მსუბუქად დასკრეს. დაქირღმა ლუმბაძემ გაქცეულ ბოროტ-განზრახველს რევოლუციური ესროლა, მაგრამ ვერ მიატყა, მსროლელი მიიშალა.

* * * შაჰიმ დიდის ამბით ვახსნა პარლამენტი თეირანის დიდ სასახლეში დიპლომატიურ კორპუსის, დიდ მოხელეების, სასულიერო წოდების და ჯარის წარმომადგენლების თანადანსწრებით. შაჰი რომ დარბაზში შემოვიდა, ჰმინი დაუკრეს, სვეფს სიტყვა წაიფითხა გუბერნატორმა, რადგან შაჰი ავად იყო. შაჰი აცხადებს, რომ რვა წელიწადია ოცნებობდა კონსტიტუციის შემოღებაზე; ხელა ხალხი მომწიფებულია თვითმმართველობისთვის და შაჰი დარწმუნებულია, რომ ხალხი ბოროტად არ მოიხმარს თავისუფლებას და პარლამენტი დახმარებას გაუწყვეს მთავრობას სპარსეთის დაწინაურებას და ვადიერებაში შაჰის სიტყვას აღტაცებით მიეგებნენ. ხალხი მხიარულდება, ქლაქი გაჩირადნებულია.

* * * ფეხში დაქირღლ გენერალ ლუმბაძის ჯანბრთალობა საშუშს არას წარმოადგენს. დაქირღს წინა დღეს გენერალი ვადიყანეს მიტავაში ბრიგადის გენერლად. დაქირღს რმდენიმე კაცი. ამით აზრალბენ—ხელს უწყობდენ ყუმბარის მსროლელითა. მეეტლე და მზღებელი გენერლისა ჭრილობისაგან გარდაიცვალენ.

* * * მისკავის გრადონაჰლნიკმა მოახსენა გენერალ გუბერნატორს, შეიტიყე რომ მოსკოვში მოდის ინგლისის დეპუტაციაო. რადგან დეპუტაცია იმ განზრახვით მოდის, რომ პატივისცემის ყოფილ სახელმწიფო სათათბირის წევრებს, შესაძლებლად ვერ ესცნობ, რომ საჯაროდ პატივისცენ დეპუტაციასაო.

* * * 29 სექტემბერს ვასამართლეს საველე სამჯავროთი ერთი გლეხი სხილტლადე და მეორე ტაბატაძე. ამით ბრალდებოდათ თავველ დაცემა ღამე ვასავლეჯათ; წაერთმიათ ხუთი თუმანი და ეს საცოდავი გლეხიც დაეჭრათ ძლიერ მძიმეთ. ამ ბოროტ მოქმედებაში თვითონ გამოტყდენ. ორევეს სიკვდილით დასჯა ვადაუწყურტეს. 30 სექტემბერს დიდის ექვს საათზე კიდეც დახვრიტეს მზრის სამმართველოს ახლოს და იქვე დამარხეს. თორმეტმა სილდათმა ესროლა ხუთ-ხუთჯერ.

* * * გლეხებისაგან დაღებული პირობით გუბერნატორის განკარგულებით დრამის ფული უნდა მოეპოვებოდა მღვდლების სარჩოდ და კიდევაც დიწყეს გლეხებმა მიცემა მაგრამ ზოგიერთმა პირებმა შეაჩერეს და არსად არაფერი მღვდლებსათვის არა მიუციათრა. მღვდლებმა მოილაპარაკესზოგიერთ საბლაღოჩინობებში და თავს ანებებენ ყოველივე მღვდლო-მოქმედების აღსრულებას მრველში. მრველი ამაზე თანახმა არ არის. მღვდელ-მოქმედების აღსრულებას საველდებულად უდგენს მრველი და საშრომის მიცემა კი საჭიროდ არ მიანინა!? სოციალ დემოკრატებმა დღეს ყოველ მუშას ისე მოუხერხეს საქმე, რომ ერთი სამს ოთხს მეტს ქირას იღებენ. ყოველ მუშას კარგი ქირა ააღებინეს. მუშა რომ დაითხოვოთ სამი თვის ქირა მაინც ტყუილა უბრალოდ უნდა მისცეთო. მღვდლის შესახებ კი მათთვის არც საშრომოდ არაფერი არ არსებობს. ამ შემთხვევაში მღვდელსაც ადვილად შეუძლია თავი მაინც გაინთავისუფლოს ასე მუქთა შრომისაგან და სხვა მუშაობით თავი ირჩინოს.

* * * როგორც ისმის ეპისკოპოსები და სამღვდლოების დელეგატები თფილისში შეკრებას აპირებენ ათ ოქტომბრისათვის.

მაღლობის გამოცხადება.

სიკოცხლის ტანჯვად გარდაქმნილ უბედურების გამო, რომელიც მეწია მე, 25 მაათათვის ჩემი ძვირფასის დის-წულის, სოფოა დღასამიძის მუკლფას გარდაცვალებათ; სულითა და გულით აღმუთავებულნი მსხვერპლი საშინელის ხვედრისა, დიდად მანუგემა ჩემის კეთილის მყოფელ ნათევაების, მეგობრებისა და ნაცნობების კმუნვით მოსიღმა გულწრფელმა თანაგრძობამა. ხოლო იმ უმაღლესმა პატივისცემამ ყველა წოდების წარმომადგენელთა ორთავე სქესისამ, რომელითაც დაჯილდოებულ ჰყვეს ნაშთი ჩემი საყვარელის დის-წულისა, ჩემი დე ჩემის ოჯახის ერთად ერთი ნუგეშისა, თუ ხანგრძლივად ვერა, ცოტა ხნით მაინც შეაჩერა აღმოსავლელად გამზადებული სული ჩემი თავის ხორციელ ტაძრილდვან. უცხადებ ჩემს გულთითად მადლობას ყველა იმ ქრისტიანულის გრძობით გაბრწყინებულს პირებს რომელთაც პირადად, წერილებით თუ დეგეშებით თავიანთი მონაწილეობა და თანაგრძობა გამომიცხადეს ჩემს დამღუბველს უბედურებაში.

ქაიხოსრო გელოვანი.

სწავლა და მეცნიერება ქრისტიანობაში საჩინო საჩინო მუხრანებსა და კეთილ- ხსენებაზე.

რა არის ყოველივე უდიდესი ამ ძველანაზე?

(დასსრუდა.)

საეგარუდის თვისებანი.

შეგიძლიათ დამისახლოთ მე ქვეყნიერებაზე რაიმე ნამდვილათ მტკიცე? ბევრია ქვეყნიერებაზე ისეთი, რომელსაც ხალხი სდებს ფასს, მაგრამ მას მოციქული არა რაცხს ხსენების ღირსადაც. ფული, სმილდრე, დიდი სახელი—იმათის პატრონს არ ასახელებს; ის ასახელებს მხოლოდ მას, რასაც ჰქონდა რაიმე მნიშვნელობა იმ დროის საუკეთესო ხალხის თვალში. და ყველა მათ უკუ აგდებს. მოციქულს პავლეს ამ საგნების წინააღმდეგ თავის თავად არა აქვს; ის ამბობს მხოლოდ, რომ ისინი განქარდებიან. იმათ, რაც იმან დაასახელა, ჰქონდათ მნიშვნელობა, მაგრამ არ იყო უდიდეს კეთილად. არიან ნიონი, რომელნიც აღმეტებიან თავიანთ სახელებსა. უმეტესი პატრიკ აქვს თვით კაცსა, და არა იმას, რაც შეუძლია მას ანუ რაც აქვს მას. მეორეს მხრით ბევრია იმისთანა, რაც არ არის ცოდვა, ხალხში კი ირიცხება ცოდვად; ესენი არიან წარმავლნი საგნები. აი ამ სისუსტეზედ არის ნაჩვენები ასე ხშირათ ახალს აღთქმაში. იოვანე არ ამბობს ქვეყნიერებაზე, რომ ის კარგი არ არისო, არამედ ამბობს რომ ის „გაივლის“. ბევრია მშენიერი და სასწავლებლები ქვეყნიერებაზე: რაც მართლა იზიდავს ჩვენს ყურადღებასა და ჩვენ მოგვწონს, მაგრამ ეს ყოველი წარმავალია. ყველა ეს ქვეყნიურია, სურვილი თვალთა, სურვილი ხორცისა; ყოველი,

რასაც სიკაცულე გვიკეთებს სასიამოვნოსა და მისაწვევსა არსებობენ მხოლოდ მოკლე დროით. ამისთვის არის თქმული: „ნუ გიყვარ ქვეყანა, არცა იგი რაიცა არს ქვეყანასა ზედა“; ყოველი ესე არ არის ღირსი უკვდავის სულის მინდობილობისა. უკვდავი სული თავის ქეშმარტად დასაჯერებლად საჭიროებს უკვდავსივე. ხოლო არის მხოლოდ სამი საგანი, რომელნიც იქმნებიან, როდესაც ყველა დანარჩენი მოისპობიან; „ხოლო აწ ესერა ჰგის: სარწმუნოება, სასოება და სიყვარული, ხოლო უფროსა ამათსა სიყვარული არს“. ზოგიერთნი ფიქრობენ, რომ ამ სამითგან ორი ოდესმე მოისპობიან, რომ სარწმუნოება გადავა მხედველობად, სასოება აღსრულებად. მოციქული კი არ ამბობს ამას. ჩვენ ძრიელ ცოტა ვიცით მომავალი ცხოვრების პირობებზე, მაგრამ უმეტესად ვიცით ერთი, რომ სიყვარული გადავა მომავალ ცხოვრებაში და რომ არც იქ მოისპობა, მისთვის რომ ღმერთი, ღმერთი საუკუნო, არის სიყვარული. ამისთვის მიეშურებოდეთ საუკუნო კეთილისაყენ, ერთად ერთი კეთილისაყენ, საუკუნო არსებისაყენ, ერთად ერთი ფულისადმი, რომელიც მიიღება მთელს ქვეყნიერებაზე, როდესაც ყველა დანარჩენი ფულეები ყოველთა ამა ქვეყნისა ერთა დაჰკარგვენ თავისს ფასსა და გამოვილიან ხმარებითგან. ბევრს რამეს სწირავთ თქვენს თავსა, შესწირეთ მიანც თქვენი თავი სიყვარულსა. უნდა იცოდეთ ფასი ყოველი საგნისა—მისი ნამდვილის ფასით! თავი მიზნათ თქვენთა მიმართულეებთა უნდა იყოს შეგნება ისეთთა თვისებათა, ისეთის სულისა, რომელსაც გვიქვებს ჩვენ აქ მოც. პეტრე—იესო ჰქონტეს სულსა, ანუ, რაიცაა სიყვარულისა სულსა.

სიყვარული არსებობს საუკუნოდ! მიგიქცევით როდისმე ყურადღება მასზედ, რომ მახარებელი იოვანე ასე ხშირად აკავშირებს სიყვარულს და სარწმუნოებას საუკუნო ცხოვრებასთან? ეს ადვილად გვჩვენებს ჩვენ შეუძენველად. სიყრბში მე არ მასწავლიდენ, რომ ღმერთმა ისე შეიყვარა ქვეყანა, რომ მისც ძე თვისი მხოლოდ შობილი, რათა ყოველნი მორწმუნენი მისნი არა წარწყმდენ, არამედ დაიმკვიდრონ ცხოვრება საუკუნო. მე უფრო ჩქარა მაგონებდენ იმას, რომ ღმერთმა, ჩვენ ცოდვილთ კაცთა სიყვარულისათვის, მისცა

*) იხ. „მწყემსი“ № 17, 1906 წ.

თავის ხოლოდ შობილი ძე, და თუ მე ვერწმუნებ მას, მოვიპოვებ მშვიდობასა და თავისუფლებას ჩემის სულისათვის, და იმას, რაც ირიცხება ნეტარებად, და თავის დროს აღვალ ზეცას. აი და ახლოვებით რასაც მე მასწავლიდენ; მაგრამ მხოლოდ თუკანასკნელს დროს მე გავიგე თავი ქმშობილებამ ამა თქმულებისა, რომ მოწმუნებსა მისსა, ანუ სხვა სიტყვით, მისსა მოყვარულსა—რადგან სარწმუნოება, როგორც ჩვენ შევხედეთ, შეადგენს მხოლოდ გზას სიყვარულისადმი, აქვს საუკუნო ცხოვრება. სახარება აღვითქვამს ჩვენ ცხოვრებასა. ამით ბევრია ნათქვამი. თუ თქვენ გინდათ შეიძინოთ ხალხი ქრისტესთვის, უჩვენეთ მათ სრული ნეტარება და არა მისი ნახევარი; უთხარით მათ არა მხოლოდ მასხედ, რომ ისინი იპოვიან მშვიდობასა და მყუდროებასა, რომ ისინი აღვლენ ზეცას, არამედ უმჯობესია უთხარით მათ, რომ ქრისტე მოვიდა ქვეყანაზე მისთვის, რათა მოეტანოს მათთვის უფრო სრული სიციცხლე, მინემ ის, რომლითაც სცხოვრებენ ამ საათში, სიციცხლე უფრო სავსე სიყვარულითა; (ამისათვის) მხოლოდ მაშინ შეუძლია სახარებას შებყრობა ჩვენი მთლად შესვლა სხეულში და სულში და მიცემა თვითთვის ნაწილისათვის კერძო მიზნისა და კერძო საჩუქარისა. ბევრნი ჩვენ მიერ გამოიწვიან ქადაგებანი ცხონებაზე მიიქცევიან მხოლოდ ჩვენის არსების ერთს ნაწილისადმი: იგინი ქადაგობენ მშვიდობასა ნაცვლად სიციცხლისა, სარწმუნოებას ნაცვლად სიყვარულისა, განმართლებასა ნაცვლად განახლებისა; და ასეთი სარწმუნოებით ხალხი უკუ იქცევა მხოლოდ მისთვის, რომ მას არ შეუძლია გაეგოს მათი გული. იგი არაა საქამოა მალაღობა, საქამოა, დრმა; ჩვენი გული თხოვილობს უმეტესსა. მას სწყურის და ეძიებს უკეთესსა. სრული სიციცხლითა და არა იმას, რომელიც ჩვენ ვიცოდით აქამომდე. აქედგან ცხადია, რომ მხოლოდ უფრო სავსეს, საუკუნო სიყვარულს შეუძლია გამოდგანა ჩვენი გულითგან სიყვარულისა ქვეყნისადმი.

სრულიად შეყვარება ნიშნავს სრულად სიციცხლესა, და საუკუნოდ შეყვარება—კიდევ ისე საუკუნოდ სიციცხლესა. ამისთვის საუკუნო სიციცხლე განუყოფლად შეერთებულია სიყვარულისათანა. ჩვენ გვსურს საუკუნოდ სიციცხლე

იმავე მიზეზით, რომლითაც გვსურს სიციცხლე ხვალის დღესა. ხოლო რისთვისაა ჩვენთვის ძვირფასი ხვალის დღე? არა მისთვის რომ ხვალ კიდევ გინდა ხელვა მისი, ვისაც ჩვენ უყვარართ, ვინც თვითონ ჩვენ გვიყვარს და ვისთანაც გვსურს ერთად ყოფნა. აი ერთად ერთი მიზეზი, რისთვის გვიყვარს ჩვენ სიციცხლე, მისთვის, რომ ჩვენ გვიყვარს სხვა და შეყვარებულთ ვართ მათგან. ადამიანი იკლავს თავს მაშინ, როდესაც არღარაინ რჩება მას, რომელსაც შეუძლია მისი სიყვარული. სანამღი მას ჰყავს მეგობრები, რომელთაც იგი უყვარს და რომელნიც მას უყვარან, მანამღი მისთვის სიციცხლე სასიხარულოა, მისთვის რომ სიყვარულია სიციცხლე. და თუ ადამიანსა ჰყავს ერთი მაინც მინდობილი მასზე არსება, იგი კიდევ სიციცხლესა; როდესაც იმას არ ჰყავს აღარც ეს უკანასკნელი, როდესაც გაწყდება უკანასკნელი ძაფი სიყვარულისა, სიციცხლე ჰკარგავს მისთვის ყოველსავე ფასსა და იგი იკლავს თავსა.

ქვევით, საუკუნო სიციცხლე შესდგება ღვთის გაცნობაში, ხოლო ღმერთი არის სიყვარული. ესა საკუთარი სიტყვა ქრისტესი—იფიქრეთ ამაზე—რამეთუ იგი ამბობს: ესე არს ცროვრება საუკუნო, რათა გიქნან შენ მხოლოდ ქმშობილი ღმერთი, და რომელიც მოავლინე იესო ქრისტე.

კოდნა ღვთისა ნიშნავს საუკუნო სიციცხლესა! და რადგან სიყვარული იგივეა, რაც ღმერთი, ამისათვის ისიც საუკუნო უნდა იქმნეს. ასე მივდივართ ისევ იმ დასკვნამდე, რომ სიყვარული არის სიციცხლე. «სიყვარული არაა სადა დავარდებისა». არ დავარდების არც სიციცხლე, სანამ მასშია სიყვარული. ასეთია სიძნეე სიციცხლისა, რომელიც მოკ. პავლეს უნდა გვასწავლოს ჩვენ; ასეთია მიზეზი, თუ რისთვისაა სიყვარული უღიდესი კეთილი. იგია ასეთი, მისთვის რომ «არ ისპობის არასოდეს», მისთვის რომ თავისი ბუნებით ერთია საუკუნო სიციცხლესთან და ამ საუკუნო სიციცხლით უნდა ეცხოვროთ კიდევაც ჩვენ ახლა, ხოლო არა მარტო ვიმედოვნებდეთ მიღებასა მისსა შემდეგ სიკვდილისა; ძნელად თუ ნახავთ ჩვენ მას შემდეგ სიკვდილისა, თუ არა გვკლავდა იგი მასქაო სიციცხლემში. სამწუხაროა კიდევაც ამა ქვეყანაში ბედი ადამიანისა, რომელიც დასაქმებულია მარტო თავისი თავითა, და

მათი სიყვარულითა თავისადმი. რაღაც სხვაში უნდა მდგომარეობდეს წყევლა, თუ არა მასში, რომ დაპკარგო გამოხსნა სიყვარულის უმეკონელობითა თავის მხრით და სხვებისა მხრით, და რაღა სხვას უნდა ნიშნავდეს ყოფნა გამოხსნილად, თუ არა ყოფნასა სიყვარულში? ვინც იყოფება სიყვარულში, იგი იმყოფება ღმერთთან, და ღმერთი მასში, მისთვის რომ ღმერთი არის სიყვარული.

კიდევ ერთი უკანასკნელი სიტყვა. ვის უნდა მოხსოვს ჩემთან და განმავლობასა შინა მომავალთა საშაბო თვეთა წაიხსება თითოჯერ კვირასი მეცამეტე თავისა პირველის კორინთელთა მიმართ ეპისტოლითგან? მე ვიცი კაცი, რომელმაც ქმნა ასე, და მან მისცა სიკაცხლეს სრულიად ახალი შინაარსი. ვის უნდა მიყოლა ამა მაგალითისა? საქმეა უდიდესზე და უკეთესზე ქვეყნიერებაზე! თქვენ შემდლიათ დაწყება იქითგან, რომ პირველად წაიკითხადეთ ყოველს დღეს, უმეტესად იმ მუხლებს, სადაც არის ღაპარაკი სიყვარულის შინაარსზედ. „სიყვარული სულგრძელ არს და ტკბილ“.

ყოველთაეც ესე ღირსია იქმნეს მიღებული თქვენს სიკაცხლეში. მაშინ ყოველი თქვენი საქმობა იქმნება საუკუნოდ. და როგორ არ უნდა შევსწიროთ ასეთსა მიზანსა რამოდენიმე ნაწილი ჩვენის დროისა. არავის სიკაცხლის ძილში გამტარებელსა, არ შეუძლია შეიქმნეს ქეშმარიტ ქრისტიანედ. ხეირიანად აღზრდისათვის ქრისტეს სულში საპირონი არიან ნაცნობნი საშელეზანი:—ლოცვა, აზროვნება, დროება. ყოველი ხეირი საქმეში, როგორც ხორციელად ისე სულიერად, ითხოვს მოწადინებას და გულს მოდგინებას. იყოს თქვენს მიზნად უკეთესი ქვეყნიერებაზედა; რაც უნდა ღირდეს ეს თქვენთვის, ეცადეთ შეიძინათ ეს უდიდესი კეთილი. მიიხედეთ თქვენი წასრული სიკაცხლისაკენ და თქვენ ნახათ, რომ წაბება, რომელშიაც თქვენ ქეშმარიტად სცხოვრებდით, იყვენ სხეულდობ ისინი, როდესაც თქვენ შრომობდით სიყვარულისა სულითა. როდესაც აზრით ხედავთ თავის წასრულსა, მაშინ ყოველი მსწრაფლ გამფრენი სიხარულის ბრწყინვალე წერტილებითა გაგონდებთ ის სათანო, როდესაც თქვენ ყველას შეუშინებლად აძლევდით სიყვარულსა სხვებსა; შეიძლება ესენი იყვენ მცირენი

ნივთნი, თითქმის არა ღირსნი მოგონებისა, მაგრამ ისინი შეიქმნენ ნაწილად თქვენის საუკუნო ცხოვრებისა. მე ვნახე თითქმის ყოველი უდიდესი და უმშვენაერესი, რაიცაა შექმნილი ღვთისაგან; მე გამოვსცადე თითქმის ყოველი სიხარული, მომზადებული მისგან აქ ადამიანისათვის. მაგრამ როდესაც მე მივიხედავ უკან, ყველა ჩემ მიერ გავლილ წლებში ჩემთვის დარჩენილან რაღაც ოთხი—ხუთი შემთხვევა, რომელშიაც ღვთის სიყვარული გამოიხსნა მასში, რომ მე, სუსტსა კაცსა, შემეძლო რამისი და სადმე ვაკეთება მისი სიყვარულისათვის, ს მხოლოთ ეს ერთი ღა ასრულებს ქვეყნიურსა სიკაცხლესა. ყოველი დანარჩენი სიკაცხლეში წარმავალია, აქვს მხოლოთ მაჩვენებელი ფასი. მხოლოთ ის ერთი, რასაც ქმნის სიყვარული, საქმე, რომელზედაც არვინ იცის, რომელიც იცის მხოლოთ ღმერთმა—მხოლოთ ის არსებობს.

მახარებელი მათე გვიხატავს საშიი განსჯის სახესა, სადაც მჯდომარე დიდებისა ტახტზედ არ ჩვეს ერთსა ხალხსა მეორესგან, როგორც მშვენი არჩვეს ცხვრებს თხებიდან. უკანასკნელი განჩინებ ჩვენზედ, როგორც ქრისტიანებზე იქმნება შეთანასწორებული არა ჩვენსა გარეგანსა სარწმუნოებისათანა, არამედ ჩვენ მიერ გამოჩენილსა სიყვარულისა ღირსებისათანა—მისთან, რამდენადმე შევასრულე ის მრავალნაირი წერილმანი მოთხოვნლებანი სიყვარულისა მოყვრისადმი, რომელნიც მეცხადებოდენ მე ყოველს წამს მიმდინარეობასა შინა ჩემისა სიკაცხლისა. ხომ ასეც უნდა ყოფილიყოს, მისთვის რომ ცხოვრება უსიყვარულოდ ნიშნავს ქრისტეს სულის არა რწმუნებასა; ასეთი სიკაცხლით ჩვენ ვამტკიცებთ, რომ იგი დარბა ჩვენგან უსცოდ, რომ იგი ტყუილად ცხოვრებდა ჩვენთვის; ეს ნიშნავს, რომ ყოველივე ჩვენს ფერებში არ იყო არც ერთი აზრი, მის მიერ გავლილებული, ყოველივე ჩვენს სიკაცხლეში—არც ერთი მოქმედება, გამსკვალული მისი სიყვარულითა, რომ ჩვენ არასოდეს არ მივახლოვებულვართ იმას იმდენად, რომ შეგვეძლებოდეს მისი სასწაულტყვერი მაცხოვრული შებრალების ძალითა ქვეყნისადმი აღქურვა.

წინაშე მისა კაცთასა იქმნებთან, შეკრებულნი ყოველნი ხალხნი ქვეყნისანი, და თანადასწრებით ყველა კაცობრიობისა ვიქნებით განსჯილი. ერთი

შებენდა ამა მოქმედების განსჯის თვითეულსა თავის სენდისში. იქ იქნებთან ისინი, რომელთაც ჩვენ უყავით კეთილი, ანუ ის ბევრნი ღარიბნი და ტანჯულნი, რომელთაც ჩვენ გუჟარეთ გვერდი უყურადღებოდ. სხვანი მოწმენი ჩვენს წინააღმდეგ საქირონი არ იქნებთან, და ერთადერთ დანაშაულად იქნება სიყვარულის უქონელობა. ღვთის მოწყალებით ქრისტიანობამ ჩვენს დროში იწყო უფრო ყურადღების მიქცევა კაცობრიობის უბედურობაზე. სამაღლობელად ღვთისა, ხალხი იწყებს, თუმცა ძვირად მცირე ხარისხთაგან, გავგებს, თუ რაში მდგომარეობს ქეშმარიტი სამსახური ღვთისა, რა არის ღმერთი, ვინ არის ქრისტე და სადა ქრისტე? ვინ არის ქრისტე? იგი, ვინც აძღვება მშვიდობა, აცემდა შიშველთა, ნახულობდა ავათ-მყოფთა. და სად არის ქრისტე? — „რომელმან შეიწყნაროს ერთი ყრმა ესევითარი სახელითა ჩემითა, მე შემეწყნაროს“. და ვინ არიან ქრისტიანენი? — „რომელსა უყვარდეს ღვთისაგან შობილ არს“ — ამბობს მახ. იოანე.

მღ. ზღ. ელბაქაძე.

2. წესი სწეულის ზიარებისა და ცრული პანაშვილისა, ფასი 10 კ.
3. სოცხლთა და გარდაცემულთა მოსახსენებელი კანდაცი (კარვის ყდით) ფ. 20 —
4. ძონდაცი იოანე ოქროპირის წირვისა უყდოთ 30 კ. კარგი ყდით 50 >
5. შემოკლებული ლოცვანი ანბანით და თორმეტი საუფლო ღვთის ტრობარკანდაკებით ფ. 5 >
6. საქართველოს ეკლესიის წმიდანები რუს. 5 „

2, სასწელო და სხელმძღვანელო წიგნები.

1. დარიგება საღმრთო სჯულის სწელებაზე, 30 კ.
2. დაწყებითი გაცეოილები საღმრთო სჯულის სწელებაზე, ფასი 15 —
3. ახალა სასულეო კონსისტორიათა წესდებულება—ფასი 30 კ.
5. მღვდელთათვის საიდუმლოების შესრულების დროს საქირა სხელმძღვანელო წიგნი—ფასი ყდით 20 კ.

3. საქურნალო წიგნები და დარიგება ჯანმრთელობის დაცვაზე.

1. ახალა კარბადანი, მკორე გამოცემა დამატებით, რომელიც განხილული, მოწონებული და ნება-დართულია კეკასის საექიმო ჩჩეკ-საგან ყდით ფასი 1 მ.
- უყდოთ 60 კ.
2. დარიგება მხედელობის დაცვასა და თვლების მოვლაზე, ფასი 10—
3. ჯანმრთელობა და ავადმყოფობა ექიმის საუბარი 5 კ.

4. შესანიშნავი მონასტრები და ეკლესიები და ამ მონასტრების აღმშენებელთა ცხოვრების აღწერილობანი,

1. მცხეთის ტაძარი და წმდა ნინო, ქაბთ. განმნათლებელი, ფასი 15 კ.
2. ბელათის მონასტერი და ცხოვრების აღწერილობა მეფეს დავით აღმაშენებ. 15 კ.
- იგივე რუსულ ენაზე 20 „
3. შიო მღენის მონასტერი და ცხოვრების აღწერა ღირსისა მამისა ჩვენისა შიოსი 5 კ.
4. მთავარ-მოწ. დავით და კონსტანტინე

ი ს ყ ი დ ე ბ ი ა ნ

დამანოჯი დავით დამბაშიძისაგან შამგინილი და გამოსცემული წიგნები:

თბილისში, წერაკითვის გამაერცვლებული საზოგადოების წიგნის მალაში, უვირილაში—მწყემსიას რედაქციაში.

1. საქეკლესიო და ღვთის-მსახურების წიგნები.

1. ლოცვანი ნაბატეიანი, გამოცემა მე.ანე. მართლ-მადიდებელი ეკლ. უბათერესი დღესასწაულების ისტორიული მოახრობი. ლოცვანში არის მთელი წლის ტრობარკანდაკები, სერობა, პარაკლისი ღვთისმშობლისა და ზიარების ლოცვა. აგრეთვე ამ ლოცვნის სრულს თეოა მტყველებანი აგრეთ ჩართულნი საქართვ. წმდანები მათ ისტორიული მოთხრობით და ტრობარკანდაკებით. ფ. ყდით 25 კ. და უყდოთ 20 კ.

- და მოწამეთის მონასტარი.—ფასი . 5 კ.
- იგივე რუსულ ენაზე . 10 კ.
- 5. მარხის მონასტერი, ფასი . 5 კ.
- 6. მარტელის მონასტერი 2 კ.

5. საუფლო და ღვთის-მშობლის დღესასწაულების აღწერა სწავლა დარიცებით.

- 1. ღვთის-მშობლის დაბადება, სურათით . 2—
- 2. ტაძრად მიყვანება ღვთის-მშობლისა, ფ. . 2—
- 3. ამალეება პატიოსნისა და ცხეველს-მყოფელისა ჯვარისა, სურათით . 2—
- 4. შობა უფლისა 2 კ.
- 5. მირამა უშლისა, სურათით.—ფასი . 2—
- 6. ხარება ყოვლად ზვიდა ღვთის-მშობლისა . 2—
- 7. ბზობა სურათით—ფასი 2—
- 8. აღდგომა სურათით—ფასი 2—
- 9. მიძინება ყოვლად წმ. ღვთის-მშობლისა, . 2—
- 10. ბელთუქელი ხატის იტორია 3 კ.

6. მოწამენი, ღირსნი მამანი და დედანი საქართველოს ეკლესიისა, შესანიშნავი საქართველოს მეფენი და დედოფალნი:

- 1. წმიდა მოწამე რაქვინი, სურათით, ფასი . 3 კ.
- 2. წმ. ნინო ქართველთ განმანათლებელი . 2—
- 3. მეფე ღვთის მესამე აღმაშენებელი . 5—
- 4. თამარ მეფე, სურათით 5—
- 5. გიორგი მთაწმიდელი 10—
- 6. იოანე ზედაზნელი 5—
- 7. შუშანიკი 2—
- 8. ქუეყან დედოფალი 2—
- 9. არჩილ და ლუარსაბი 5—
- 10. წმიდა ნინო რუსულად 8—

7. რელიგიური და სხეობრივი შინაარსის წიგნები და საუბრები:

- 1. ზვიდანი მღვდელ-მთავარანი: ბასილი დიდი, გრიგორი ღვთის-მშობელი და იოანე მოწამარი, სურათებით —ფასი . 5—
- 2. როგორ უნდა ემარხულობდეთ —ფასი . 3—

- 4. ანდრია პირველწოდებული, ისტორიული ჰოვმა აკაკისა, ფასი 5—
- 5. სიკვდილი მართლისა, კონსტანტინე-ტის მემულის წერილი 5—
- 6 ხმა მოძღვრისა სამწყსოსადმი. საუბარსა შესწავლა იესო ქრისტესი 3—
- 7 შვილების მოვლიერება მშობელთადმი . 3—
- 8 მშობლების მოვლიერება შვილთადმი . 3—
- 9 ეინ არიან ჩენი ცხოვრების მტერი და როგორ უნდა ესძლიროთ მათ 3—
- 10 იუნველებით საუნჯესა ცათაშანა 3—
- 11 საუბარი ღვთის სიტყვაზე 3—
- 12 — ზრომაზე 3—
- 13. სამეგვარი სიკვდილი 5—

8. მოთხრობანი დაბადებებიდან.

- 1. მამუე სოლომონ-ბრძენი სურათით—ფ. 5—
- 2. მათერი (მათხრობა დაბადებიდან) სურ. 5—
- 3. სიბრძენი ი.ო ძისა ზიარქესა, სურათით. . 5—
- 4. იოსები 5—
- 5. მრავალ წამებული იობი 5 კ.

11. მსატკრობანი სას. და საერო მოღვაწეთა,

- 1. შოთა რუსთაველი. 25 კ.
 - 2. აკაკი წერეთელი 25 კ.
 - 3. თამარ მეფე 25 კ.
- იმექანება აგრეთვე შესავალ-გასავალის წიგნები და ყოველგვარი მოწმ. ბლანკები და ამოწერილობანი,

შ ი ნ ა ა რ ს ი.

სალიტერატურო ბანსოფილება: კიდევ საქართველოს ეკლესიაზე, დეკ. დ. დამბაშიძის.—დამიანის ნებისა და სენილისის თავისუფლება, ი. ბალუევის.—ნაშუსი, ალექსი ბერის.—მეცნიერ კაცთა გონების საღაროდან.—ახალი ამბები და შენიშვნები.—მადლობის გმობცადება,

სავალა და მისინიერება ჟრისტიანობის საწესწამო-ნოებას და კათოლიკეთაზე: რა არის ვოველიწეს უდიდესი ამ ქვეყანაზე მღ. პ. ელბაქიძისა. განცხადება.

რედაქტორ-გამომცემელი დეკ. დ. დამბაშიძე, 30 სექტემბერი, 1906 წ.

სტამბა ქუჩის „მეცნიერ“-ს რედაქციისა (დეკ. დ. ბ. დამბაშიძისა) ყვირილა საკუთარ სახლში.